HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

24 noiembrie 2011 *

În cauza C-70/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d'appel de Bruxelles (Belgia), prin decizia din 28 ianuarie 2010, primită de Curte la 5 februarie 2010, în procedura

Scarlet Extended SA

împotriva

Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM),

cu participarea:

Belgian Entertainment Association Video ASBL (BEA Video);

* Limba de procedură: franceza.

Belgian Entertainment Association Music ASBL (BEA Music);

Internet Service Provider Association ASBL (ISPA),

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul J. Malenovský (raportor), doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász și G. Arestis, judecători,

avocat general: domnul P. Cruz Villalón,
grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 ianuarie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Scarlet Extended SA, de T. De Meese și B. Van Asbroeck, avocats;

— pentru Société belge des auteurs, compositeurs și éditeurs SCRL (SABAM), Belgian Entertainment Association Video ASBL (BEA Video) și Belgian Entertainment Association Music ASBL (BEA Music), de F. de Visscher, B. Michaux și F. Brison, avocats;

— pentru Internet Service Provider Association ASBL (ISPA), de G. Somers, avocat;

— pentru guvernul belgian, de domnii T. Materne și J.-C. Halleux, precum și de doamna C. Pochet, în calitate de agenți;

— pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek și de doamna K. Havlíčková, în calitate de agenți;

— pentru guvernul italian, de doamna G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de domnul S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul olandez, de doamnele C. Wissels și B. Koopman, în calitate de agenți;

— pentru guvernul polonez, de domnii M. Szpunar, M. Drwięcki și J. Goliński, în calitate de agenți;

— pentru guvernul finlandez, de doamna M. Pere, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de doamnele J. Samnadda și C. Vrignon, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 aprilie 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea directivelor:

— 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (Directiva privind comerțul electronic) (JO L 178, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 29, p. 257),

— 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230),

— 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56, rectificare în JO L 195, p. 16),

— 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO L 281, p. 31, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10) și

— 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice) (JO L 201, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 36, p. 63).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Scarlet Extended SA (denumită în continuare „Scarlet"), pe de o parte, și Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) (denumită în continuare „SABAM"), pe de altă parte, cu privire la refuzul primei societăți de a institui un sistem de filtrare a comunicațiilor electronice realizate prin intermediul unor programe de schimb de archive (cunoscute sub denumirea „peer-to-peer") pentru a împiedica schimbul de fișiere care aduc atingere drepturilor de autor.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2000/31

3 Potrivit considerentelor (45) și (47) ale Directivei 2000/31:

„(45) Limitările răspunderii furnizorilor de servicii intermediare prevăzute în prezenta directivă nu aduc atingere posibilității de a se interveni cu acțiuni în

încetare de diferite tipuri. Aceste acțiuni în încetare pot lua în special forma unor hotărâri ale instanțelor judecătorești sau ale autorităților administrative care impun încetarea oricărei încălcări sau prevenirea acesteia, inclusiv prin înlăturarea informațiilor ilicite sau blocarea accesului la acestea.

[...]

(47) Statele membre nu pot impune furnizorilor de servicii obligația de supraveghere decât în legătură cu obligațiile cu caracter general. Aceasta nu privește obligațiile de supraveghere aplicabile într-un caz specific și, mai ales, nu afectează deciziile autorităților naționale luate în conformitate cu legislația internă."

4 Articolul 1 din această directive prevede:

„(1) Prezenta directivă își propune să contribuie la buna funcționare a pieței interne prin asigurarea liberei circulații a serviciilor societății informaționale între statele membre.

(2) Prezenta directivă apropie, în măsura necesară atingerii obiectivelor prevăzute la alineatul (1), anumite dispoziții de drept intern aplicabile serviciilor societății informaționale în ceea ce privește piața internă, stabilirea furnizorilor de servicii, comunicările comerciale, contractele încheiate prin mijloace electronice, răspunderea intermediarilor, codurile de conduită, soluționarea extrajudiciară a litigiilor, acțiunile în justiție și cooperarea între statele membre.

[...]"

5 Potrivit articolului 12 din directiva menționată, cuprins în secțiunea 4 din capitolul II, intitulată „Răspunderea furnizorilor de servicii intermediari”:

„(1) În cazul în care un serviciu al societății informaționale constă în transmiterea într-o rețea de comunicații a informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului sau în furnizarea accesului la rețeaua de comunicații, statele membre veghează ca furnizorul de servicii să nu fie responsabil pentru informațiile transmise, cu condiția ca furnizorul:

(a) să nu inițieze transmiterea;

(b) să nu selecteze destinatarul transmiterii

și

(c) să nu selecteze sau să modifice informațiile care fac obiectul transmiterii.

[...]

(3) Prezentul articol nu afectează posibilitatea ca o instanță judecătorească sau autoritate administrativă să ceară furnizorului de servicii, în conformitate cu cadrul legislativ din statele membre, să pună capăt unei încălcări sau să o prevină.”

6 În conformitate cu articolul 15 din Directiva 2000/31, care face parte de asemenea din secțiunea 4 a capitolului II din această directivă:

„(1) Statele membre nu trebuie să impună furnizorilor obligația generală de supraveghere a informațiilor pe care le transmit sau le stochează atunci când furnizează serviciile prevăzute la articolele 12, 13 și 14 și nici obligația generală de a căuta în mod activ fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitățile sunt ilicite.

(2) Statele membre pot institui obligația furnizorilor de servicii ale societății informaționale de a informa prompt autoritățile publice competente despre presupuse activități ilicite pe care le-ar desfășura destinatarii serviciilor lor ori despre presupuse informații ilicite pe care aceștia le-ar furniza sau obligația de a comunica autorităților competente, la cererea acestora, informații care să permită identificarea destinatarilor serviciilor cu care au încheiat un acord de stocare – hosting."

Directiva 2001/29

7 Potrivit considerentelor (16) și (59) ale Directivei 2001/29:

„(16) […] Prezenta directivă trebuie pusă în aplicare în paralel cu [Directiva 2000/31], dat fiind că respectiva directivă prevede un cadru armonizat de principii și dispoziții care se referă, între altele, la părți importante din prezenta directivă. Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor referitoare la răspundere din directiva în cauză.

[...]

(59) În mediul digital, în special, serviciile intermediarilor pot fi folosite din ce în ce mai mult de către terți pentru acte de contrafacere. În multe cazuri, astfel de intermediari sunt cel mai bine plasați pentru a pune capăt unor asemenea acte. În consecință, fără a aduce atingere oricăror alte sancțiuni sau căi de atac disponibile, titularii de drepturi trebuie să aibă posibilitatea de a solicita ca o ordonanță presedințială să fie pronunțată împotriva unui intermediar care distribuie într-o rețea o copie contrafăcută a unei opere protejate sau a unui alt obiect protejat. Această posibilitate trebuie să fie prevăzută chiar și în cazurile în care actele întreprinse de intermediar constituie excepții în conformitate cu articolul 5. Condițiile și normele privind o astfel de ordonanță presedințială trebuie să rămână de competența legislației interne a statelor membre."

8 Articolul 8 din Directiva 2001/29 prevede:

„(1) Statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin prezenta directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile astfel stabilite sunt eficiente, proporționate și disuasive.

[...]

(3) Statele membre trebuie să asigure că titularii de drepturi pot solicita ca o ordonanță presedințială să fie pronunțată împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de către terți pentru a contraface dreptul de autor sau un drept conex."

Directiva 2004/48

9 Potrivit considerentului (23) al Directivei 2004/48:

„Fără a aduce atingere oricărei alte măsuri, proceduri sau mijloc de reparație existente, titularii drepturilor ar trebui să aibă posibilitatea de a solicita un ordin judecătoresc împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a viola dreptul de proprietate industrială a titularului. Condițiile și procedurile cu privire la un astfel de ordin judecătoresc ar trebui să rămână sub incidența dreptului intern al statelor membre. În ceea ce privește încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, un nivel ridicat de armonizare este deja prevăzut prin Directiva [2001/29]. Prin urmare, ar trebui ca prezenta directivă să nu aducă atingere articolului 8 alineatul (3) din Directiva [2001/29]."

10 În conformitate cu articolul 2 alineatul (3) din Directiva 2004/48:

„Prezenta directivă nu aduce atingere:

a) dispozițiilor comunitare care reglementează dreptul material al proprietății intelectuale […], Directivei [2003/31] în general și articolelor 12-15 ale acestei ultime directive în special;

[…]"

11 Articolul 3 din Directiva 2004/48 prevede:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive."

12 Articolul 11 din Directiva 2004/48 impune:

„Statele membre asigură ca, atunci când se pronunță o hotărâre judecătorească de constatare a încălcării unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judecătorești competente să poată pronunța împotriva contravenientului un ordin judecătoresc prin care interzic continuarea încălcării. Atunci când legislația internă prevede aceasta, nerespectarea unui ordin judecătoresc este pasibilă, dacă este cazul, de plata unor daune cominatorii, cu scopul de a-i asigura executarea. Statele membre asigură de asemenea ca titularii drepturilor să poată solicita pronunțarea unui ordin judecătoresc împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală, fără a aduce atingere articolului 8 alineatul (3) din Directiva [2001/29]."

Dreptul național

13 Articolul 87 alineatul 1 primul și al doilea paragraf din Legea din 30 iunie 1994 privind dreptul de autor și drepturile conexe (*Moniteur belge* din 27 iulie 1994, p. 19297) prevede:

„Președintele tribunal de première instance [Tribunalul de Primă Instanță] [...] constată existența și dispune încetarea oricărei încălcări a dreptului de autor sau a unui drept conex.

De asemenea, acesta poate emite o somație de încetare a încălcării împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de un terț pentru a aduce atingere unui drept de autor și unui drept conex."

14 Articolele 18 și 21 din Legea din 11 martie 2003 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale (*Moniteur belge* din 17 martie 2003, p. 12962) transpun în dreptul național articolele 12 și 15 din Directiva 2000/31.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

15 SABAM este o societate de gestiune care reprezintă autorii, compozitorii și editorii de opere muzicale prin autorizarea utilizării operelor lor protejate de către terți.

16 Scarlet este un furnizor de acces la internet (denumit în continuare „FAI") care asigură clienților săi accesul la internet, fără a oferi alte servicii precum cel de FTP sau de schimb de fișiere.

17 În cursul anului 2004, SABAM a ajuns la concluzia că utilizatorii de internet folosesc serviciile Scarlet pentru a descărca pe internet, fără autorizație și fără plata unor drepturi, opere cuprinse în catalogul său prin intermediul rețelelor „peer-to-peer", care este o modalitate transparentă de schimb de date, independentă, descentralizată și dotată cu funcții de căutare și de transfer avansate.

18 Prin actul din 24 iunie 2004, aceasta a chemat în judecată Scarlet în fața președintelui tribunal de première instance de Bruxelles, susținând că această societate, în calitate de FAI, era cel mai bine plasată pentru a lua măsuri de încetare a încălcărilor dreptului de autor săvârșite de clienții săi.

19 SABAM a solicitat, mai întâi, să se constate existența unor încălcări ale dreptului de autor cu privire la operele muzicale din repertoriul său, în special a dreptului de reproducere și a dreptului de comunicare publică, care ar rezulta din schimbul neautorizat de fișiere electronice muzicale realizat prin utilizarea programelor informatice „peer-to-peer", aceste încălcări fiind săvârșite prin intermediul serviciilor furnizate de Scarlet.

20 SABAM a solicitat în continuare ca Scarlet să fie obligată, sub sancțiunea penalităților cu titlu cominatoriu, să pună capăt acestor încălcări, făcând imposibilă sau blocând orice formă de transmitere sau de primire de către clienții săi a unor fișiere care conțin o operă muzicală, fără autorizarea titularilor de drepturi, prin intermediul programelor informatice „peer-to-peer". În sfârșit, SABAM a solicitat ca Scarlet să îi comunice, sub sancțiunea unor penalități cu titlu cominatoriu, descrierea măsurilor pe care le va aplica pentru a respecta hotărârea ce se va pronunța.

21 Prin hotărârea din 26 noiembrie 2004, președintele tribunal de première instance de Bruxelles a constatat existența încălcării dreptului de autor invocate de SABAM, dar, înainte de a se pronunța cu privire la cererea de încetare, a desemnat un expert pentru a examina dacă soluțiile tehnice propuse de SABAM sunt realizabile din punct de vedere tehnic, dacă permit filtrarea exclusivă a schimburilor ilicite de fișiere electronice, precum și dacă există alte dispozitive care pot controla utilizarea programelor informatice „peer-to-peer" și pentru a stabili costul dispozitivelor avute în vedere.

22 În raportul prezentat, expertul desemnat a concluzionat că, în pofida numeroaselor obstacole tehnice, nu este exclus în totalitate să se poată realiza filtrarea și blocarea schimburilor ilicite de fișiere electronice.

23 Prin hotărârea din 29 iunie 2007, președintele tribunal de première instance de Bruxelles a obligat astfel Scarlet, sub sancțiunea penalităților cu titlu cominatoriu, să pună capăt încălcărilor dreptului de autor constatate prin hotărârea din 26 noiembrie 2004, făcând imposibilă orice formă de transmitere sau de primire de către clienții săi, prin intermediul unui program informatic „peer-to-peer", a unor fișiere electronice care conțin o operă muzicală din repertoriul SABAM.

24 Scarlet a declarat apel împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere susținând, mai întâi, că îi este imposibil să se conformeze somației respective, deoarece eficacitatea și viabilitatea sistemelor de blocare sau de filtrare nu sunt dovedite, iar aplicarea acestor dispozitive întâmpină numeroase obstacole practice, precum problemele privind capacitatea rețelei și impactul asupra acesteia. În plus, orice tentativă de a bloca fișierele respective ar fi sortită eșecului în termen foarte scurt, deoarece ar exista la ora actuală mai multe programe informatice „peer-to-peer" care ar face imposibilă verificarea conținutului lor de către terți.

25 În continuare, Scarlet a susținut că somația respectivă nu este conformă cu articolul 21 din Legea din 11 martie 2003 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, care transpune în dreptul național articolul 15 din Directiva 2000/31, deoarece somația îi impune, *de facto*, o obligație generală de supraveghere a comunicațiilor din rețeaua sa, din moment ce orice dispozitiv de blocare sau de filtrare a traficului „peer-to-peer" presupune cu necesitate o supraveghere generalizată a tuturor comunicațiilor transmise prin această rețea.

26 În sfârșit, Scarlet a considerat că instituirea unui sistem de filtrare aduce atingere dispozițiilor dreptului Uniunii privind protecția datelor cu caracter personal și a secretului comunicațiilor, întrucât o astfel de filtrare implică o prelucrare a adreselor IP, acestea din urmă fiind date personale.

27 În acest context, instanța de trimitere a considerat că, înainte de a verifica dacă există și poate fi eficace un mecanism de filtrare și de blocare a fișierelor „peer-to-peer", trebuie să se asigure că obligațiile care pot fi impuse Scarlet sunt conforme cu dreptul Uniunii.

28 În aceste condiții, cour d'appel de Bruxelles a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directivele 2001/29 și 2004/48 coroborate cu Directivele 95/46, 2000/31 și 2002/58, interpretate în special în raport cu articolele 8 și 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, permit statelor membre să autorizeze o instanță națională, sesizată cu o acțiune de fond și numai în temeiul dispoziției legale care prevede că: «acestea [instanțele naționale] pot emite o somație de încetare a încălcării împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de un terț pentru a aduce atingere unui drept de

autor sau unui drept conex», să oblige un [FAI] să instituie, cu privire la întreaga sa clientelă, *in abstracto* și cu titlu preventiv, pe cheltuiala exclusivă a respectivului FAI și pentru o perioadă nelimitată, un sistem de filtrare a tuturor comunicațiilor electronice, atât a intrărilor, cât și a ieșirilor, care circulă prin intermediul serviciilor sale, în special prin utilizarea programelor informatice «peer-to-peer», în scopul de a identifica în cadrul rețelei sale circulația de fișiere electronice care conțin o operă muzicală, cinematografică sau audiovizuală cu privire la care solicitantul pretinde că deține drepturi și, ulterior, să blocheze transferul acestora, fie atunci când sunt solicitate, fie atunci când sunt transmise?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la [prima] întrebare […], aceste directive impun instanței naționale, chemată să se pronunțe referitor la o cerere având ca obiect emiterea unei somații care privește un intermediar ale cărui servicii sunt folosite de un terț pentru a aduce atingere unui drept de autor, să aplice principiul proporționalității atunci când se pronunță cu privire la eficacitatea și la efectul disuasiv ale măsurii solicitate?"

Cu privire la întrebările preliminare

29 Prin intermediul întrebărilor formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directivele 2000/31, 2001/29, 2004/48, 95/46 și 2002/58 coroborate și interpretate în raport cu cerințele care rezultă din protecția drepturilor fundamentale aplicabile trebuie interpretate în sensul că se opun unei somații adresate unui FAI de a institui un sistem de filtrare

— a tuturor comunicațiilor electronice care circulă prin intermediul serviciilor sale, în special prin utilizarea programelor informatice „peer-to-peer",

— care se aplică, fără deosebire, întregii clientele,

— cu titlu preventiv,

— pe cheltuiala sa exclusivă și

— pentru o perioadă nelimitată,

apt să identifice în cadrul rețelei acestui furnizor circulația de fișiere electronice care conțin o operă muzicală, cinematografică sau audiovizuală cu privire la care solicitantul pretinde că deține drepturi de proprietate intelectuală, în vederea blocării transferului de fișiere al căror schimb încalcă dreptul de autor (denumit în continuare „sistemul de filtrare în litigiu”)

30 În această privință, trebuie să se amintească mai întâi că, potrivit articolului 8 alineatul (3) din Directiva 2001/29 și articolului 11 a treia teză din Directiva 2004/48, titularii unor drepturi de proprietate intelectuală pot solicita ca un ordin judecătoresc să fie pronunțat împotriva unor intermediari, precum FAI, ale căror servicii sunt folosite de terți pentru a aduce atingere drepturilor lor.

31 În continuare, după cum rezultă din jurisprudența Curții, competența atribuită instanțelor naționale în conformitate cu aceste dispoziții trebuie să le permită să adreseze intermediarilor amintiți un ordin judecătoresc prin care să fie obligați să ia măsuri care contribuie nu numai la încetarea încălcărilor aduse drepturilor de proprietate intelectuală prin intermediul serviciilor lor din domeniul societății informaționale,

ci și la prevenirea unor noi încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2011, L'Oréal și alții, C-324/09, Rep., p. I-6011, punctul 131).

32 În sfârșit, din aceeași jurisprudență rezultă că modalitățile ordinelor judecătorești pe care statele membre trebuie să le reglementeze în temeiul articolului 8 alineatul (3) și al articolului 11 a treia teză, menționate mai sus, precum cele privind condițiile care trebuie îndeplinite și procedura care trebuie urmată, rămân sub incidența dreptului național (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea L'Oréal și alții, citată anterior, punctul 135).

33 Prin urmare, aceste norme naționale, precum și aplicarea lor de instanțele naționale trebuie să respecte limitările care decurg din Directivele 2001/29 și 2004/48, precum și din izvoarele de drept la care fac trimitere aceste directive (a se vedea în acest sens Hotărârea L'Oréal și alții, citată anterior, punctul 138).

34 Astfel, în conformitate cu considerentul (16) al Directivei 2001/29 și cu articolul 2 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2004/48, normele amintite instituite de statele membre nu pot aduce atingere dispozițiilor Directivei 2003/31 și în special articolelor 12-15 din aceasta.

35 În consecință, aceleași norme trebuie să respecte, printre altele, articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2000/31, care interzice autorităților naționale să adopte măsuri care ar obliga un FAI să efectueze o supraveghere generală a informațiilor pe care le transmite prin rețeaua sa.

36 În această privință, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că o astfel de interdicție privește și măsurile naționale care ar obliga un furnizor intermediar, precum un FAI, să procedeze la o supraveghere activă a tuturor datelor fiecăruia dintre clienții săi cu scopul de a preveni orice atingere viitoare adusă drepturilor de proprietate intelectuală. Pe de altă parte, o astfel de obligație de supraveghere generală ar fi incompatibilă

cu articolul 3 din Directiva 2004/48, care arată că măsurile vizate prin această directivă trebuie să fie echitabile și proporționale și nu trebuie să fie excesiv de costisitoare (a se vedea Hotărârea L'Oréal și alții, citată anterior, punctul 139).

37 În aceste condiții, trebuie să se examineze dacă somația în discuție în acțiunea principală, care ar impune respectivului FAI să instituie sistemul de filtrare în litigiu, l-ar obliga să efectueze, cu această ocazie, o supraveghere activă a tuturor datelor fiecăruia dintre clienții săi pentru a preveni orice atingere viitoare adusă drepturilor de proprietate intelectuală.

38 În această privință, este cert că instituirea acestui sistem de filtrare ar presupune:

— ca acest FAI să identifice, în primul rând, în cadrul tuturor comunicațiilor electronice ale tuturor clienților săi, fișierele care fac obiectul traficului „peer-to-peer",

— să identifice, în al doilea rând, în cadrul acestui trafic, fișierele care conțin opere cu privire la care titularii unor drepturi de proprietate intelectuală pretind că dețin drepturi,

— să determine, în al treilea rând, care dintre aceste fișiere au făcut obiectul unui schimb ilicit și

— să blocheze, în al patrulea rând, schimbul de fișiere pe care le-a calificat drept ilicite.

39 Astfel, o asemenea supraveghere preventivă ar impune o observare activă a totalității comunicațiilor electronice realizate în rețeaua acestui FAI și, prin urmare, ar cuprinde orice informație care trebuie transmisă și orice client care utilizează rețeaua.

40 Având în vedere considerațiile precedente, trebuie să se constate că somația adresată acestui FAI de a institui sistemul de filtrare în litigiu l-ar obliga să efectueze o supraveghere activă a tuturor datelor referitoare la toți clienții săi pentru a preveni orice atingere viitoare adusă drepturilor de proprietate intelectuală. Rezultă că o astfel de somație ar impune acestui FAI o supraveghere generală pe care articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2000/31 o interzice.

41 Pentru a aprecia conformitatea acestei somații cu dreptul Uniunii, trebuie să se țină seama în plus de cerințele care rezultă din protecția drepturilor fundamentale aplicabile, precum cele menționate de instanța de trimitere.

42 În această privință, trebuie să se amintească că somația în cauză în acțiunea principală are ca obiectiv asigurarea protecției drepturilor de autor, care fac parte din dreptul de proprietate intelectuală, ce pot fi încălcate prin natura și conținutul anumitor comunicații electronice realizate prin intermediul rețelei acestui FAI.

43 Protecția dreptului de proprietate intelectuală este consacrată, fără îndoială, la articolul 17 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). Totuși, nu rezultă nicidecum din cuprinsul acestei dispoziții, nici din jurisprudența Curții că un astfel de drept ar fi intangibil și că, prin urmare, protecția sa ar trebui să fie asigurată în mod absolut.

44 Astfel, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 62-68 din Hotărârea din 29 ianuarie 2008, Promusicae (C-275/06, Rep., p. I-271), protecția dreptului fundamental de proprietate, din care fac parte drepturile legate de proprietatea intelectuală, trebuie apreciată comparativ cu protecția celorlalte drepturi fundamentale.

45 Mai exact, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 68 din hotărârea menționată, incumbă autorităților și instanțelor naționale, în cadrul măsurilor adoptate pentru protejarea titularilor drepturilor de autor, să asigure un just echilibru între protecția acestui drept și protecția drepturilor fundamentale ale persoanelor care sunt afectate prin astfel de măsuri.

46 Astfel, în circumstanțe precum cele din acțiunea principală, autoritățile și instanțele naționale trebuie în special să asigure un just echilibru între protecția dreptului de proprietate intelectuală, de care se bucură titularii drepturilor de autor, și protecția libertății de a desfășura o activitate comercială de care beneficiază operatorii, precum FAI, în temeiul articolului 16 din cartă.

47 Or, în speță, somația de a institui sistemul de filtrare în litigiu implică supravegherea, în interesul acestor titulari, a integralității comunicațiilor electronice realizate în cadrul rețelei respectivului FAI, această supraveghere fiind, în plus, nelimitată în timp, vizând orice atingere viitoare și presupunând obligația de a proteja nu numai operele existente, ci și pe cele viitoare, care încă nu au fost create la momentul instituirii sistemului menționat.

48 Astfel, o somație de această natură ar determina o atingere gravă a libertății de a desfășura o activitate comercială a respectivului FAI, deoarece l-ar obliga să instituie un sistem informatic complex, costisitor, permanent și pe cheltuiala sa exclusivă, ceea ce, de altfel, ar fi contrar condițiilor prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din Directiva

2004/48, care impune ca măsurile pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală să nu fie complicate în mod inutil sau costisitoare.

49 În aceste condiții, se impune constatarea că somația de a institui sistemul de filtrare în litigiu trebuie considerată ca nerespectând cerința de a asigura un just echilibru între, pe de o parte, protecția dreptului de proprietate intelectuală, de care se bucură titularii drepturilor de autor, și, pe de altă parte, protecția libertății de a desfășura o activitate comercială de care beneficiază operatorii precum FAI.

50 În plus, efectele somației menționate nu s-ar limita la respectivul FAI, sistemul de filtrare în litigiu fiind susceptibil în egală măsură să aducă atingere drepturilor fundamentale ale clienților acestui FAI, mai precis dreptului lor la protecția datelor cu caracter personal, precum și libertății lor de a primi și de a transmite informații, aceste drepturi fiind protejate prin articolele 8 și 11 din cartă.

51 Astfel, este cert, pe de o parte, că somația de a institui sistemul de filtrare în litigiu ar implica o analiză sistematică a tuturor conținuturilor, precum și colectarea și identificarea adreselor IP ale utilizatorilor care se află la originea transmiterii de conținuturi ilicite în cadrul rețelei, aceste adrese reprezentând date protejate cu caracter personal, deoarece permit identificarea precisă a utilizatorilor respectivi.

52 Pe de altă parte, somația amintită ar risca să aducă atingere libertății de informare, din moment ce ar fi posibil ca acest sistem să nu facă în mod suficient distincția între un conținut ilicit și un conținut licit, astfel că utilizarea lui ar putea avea drept consecință blocarea comunicațiilor cu conținut licit. Astfel, nu se contestă faptul că răspunsul la problema caracterului licit al unei transmisii depinde de asemenea de aplicarea

excepțiilor legale la dreptul de autor care variază de la un stat la altul. În plus, anumite opere pot face parte, în anumite state membre, din domeniul public sau pot face obiectul unei publicări gratuite pe internet din partea autorilor în cauză.

53 În consecință, trebuie să se constate că, prin adoptarea somației de obligare a FAI să instituie sistemul de filtrare în litigiu, instanța națională în cauză nu ar respecta cerința de a asigura un just echilibru între dreptul de proprietate intelectuală, pe de o parte, și libertatea de a desfășura o activitate comercială, dreptul la protecția datelor cu caracter personal și libertatea de a primi și de a transmite informații, pe de altă parte.

54 Având în vedere considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că Directivele 2000/31, 2001/29, 2004/48, 95/46 și 2002/58 coroborate și interpretate în raport cu cerințele care rezultă din protecția drepturilor fundamentale aplicabile trebuie interpretate în sensul că se opun unei somații adresate unui FAI de a institui sistemul de filtrare în litigiu.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Directivele:

— **2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (Directiva privind comerțul electronic),**

— **2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională,**

— **2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală,**

— **95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și**

— **2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice)**

coroborate și interpretate în raport cu cerințele care rezultă din protecția drepturilor fundamentale aplicabile trebuie interpretate în sensul că se opun unei somații adresate unui furnizor de acces la internet de a institui un sistem de filtrare

— **a tuturor comunicațiilor electronice care circulă prin intermediul serviciilor sale, în special prin folosirea programelor informatice „peer-to-peer”,**

— **care se aplică, fără deosebire, întregii sale clientele,**

— **cu titlu preventiv,**

— **pe cheltuiala sa exclusivă și**

— **pentru perioadă nelimitată,**

apt să identifice în cadrul rețelei acestui furnizor circulația de fișiere electronice care conțin o operă muzicală, cinematografică sau audiovizuală cu privire la care solicitantul pretinde că deține drepturi de proprietate intelectuală în vederea blocării transferului de fișiere al căror schimb aduce atingere dreptului de autor.

Semnături